

SZENDI NÓRA

Csuri anyja

(részlet a *Hiábavaló történetek* munkacímű regényből)

Rossz időket érünk, rossz csillagok járnak, szegény Csuri vezekel a jóédesanyjának.

Legalábbis az egyik Csuri. Az, amelyik mindig elviszi a balhét a másik helyett.

Akinek bezzeg bármit szabad, hozzá se szólnak, mínusz egy családtag, létét csupán az egy főre eső ricsifogyasztás megugrása jelzi: beszáll a muter is, mintha szolidaritana velük, moccanatlan egyensúlyi helyzet, gyantába kövült rovarfamília.

Ámokfutásai kezdetén a tékozlót még fűti a bosszúvágy, anyakerítő dúvad, ajtóbaszkodva robajlik minden vádaskodás elébe, és vérben forgó szemekkel, perverz gyönyörűséggel heffegi, mielőtt szobájába viharzana, hogy igen, anya, tessék, anya, egy drogos a fiad, most megnézheted a kitartó munkád gyümölcsét. A jelenet érzélgős dizájnerlobot vet benne, dzsinás-pentás pálinkamix benzinnével öntözgeti, csöpögésig sül fölötte a szív, egy darab nyársra húzott, zokogó szalonna. Szegény anyácskám, sercegi a zsír heteknek látszó napokon és napoknak látszó heteken keresztül, aztán elfogy, tovább nem facsarható, kiszárít mindent a por, leomlanak a szobafalak, marad az esszencia, leveskockaélet, káoszsűrítmény tasakban, bedobod, és megspórolsz vele evést, alvást, gondolkodást, utóbbit valójában nem, a lényeg, hogy el lehet játszani, egy ideig magát játssza a folyamat, magadon élősködsz, rajtad meg az anyag, és ha valaki el is fogy, az nem ő lesz.

Elfogysz, de a szobád, összegunnyadt lényed kiterjesztése, oltalmazó ketreced addigra újjáépül, messziről hívogatnak erős, szilárd rácsai. Az ajtó nyitva áll, önként simulsz a tér héjába, testedre hegeszted, külső bordák a megroppant kitinpáncél helyett. Biztonságos menedék, ahonnan már nincs hová továbbmenekülni: a bántás (törődés) is jobban esik hazai terepen.

A zárkát amúgy minden irányból zajok ostromolják, balról februártól októberig váltakozó gyakoriságú és intenzitású szénanáthás ugatás, a legkeményebb nyári hónapok végére Csuri betéve fújja az összes tünetet, mégis hiába próbál együttérzően biccenteni a beödmásodott szemű szomszédnak, gyűlöli (bár legalább otthonosan), jobbról, éjszakánként apja kihangosított lidércnyomásából kaphatni ízelítőt, tagolatlan üvöltések, mellékhatás, na ja, mellékhatások ördöglakat-szövevénye az életük, kérdés, az anyja hogy bírja ezt, valószínűleg így: berombol váratlan a háta mögül, mint a piába kevert dzsina, ezt élvezi.

A jó Csuri művelődni próbál (szörnyű féreggé változva, olvassa például hitetlenkedve, mi ez a betrippelt faszág, legalább a kibaszott szépirodalomban legyen valami szép), észrevétlenül adja fel, fitymáját morzsolgatja szórakozottan, esetleg az unokatesók ajándékának szánt csokival tömi a fejét görnyedt jutyúbbámulás közben, markába olvad, véletlen a hajába túrja, pólója nyakát nyújtogatja kényszeresen, és hasonló komikus dolgok: ezek a rabságban nevelt állatok, ha sikerül félretennünk szánakozásunkat, mulattatóan tudnak viselkedni.

Csuri hideglelés összerendezése is örökzöld burleszkelem, mintha láthatatlan szalon rántaná az ajtó, nyikordulásra indul a műsor, eszelős kapkodás nemlétező bűnjelek után, pár másodperces gif a „narkósreflex” keresőkifejezésre.

– Milán. Drogoztál?

– Jaj, anya – sívilkodik fel Csuri a tervezettnél egy oktávval magasabban –, hagyjál már ezzel! Szerinted így nézek ki, amikor be vagyok állva?

– Milán. Te drogozol.

Ha lenne bármi megnyugtató ebben a primitív rítusként ismétlődő jelenetben, Csuri megnyugodna. Tehát egyben van. A tiszták rég kiégtek ennyi józanságtól, fel se tűnik nekik, de amúgy veszettül megterhelő, csomó üresjárat, Csuri lassan több időt tölt a fürdőszobában, mint egy lány, vonásait rendezgeti, helyre pattintja, kiugrik valami más, egyre az űzött pofájú másik mered rá vissza, csöpög a feje a víz a plafonról, valami fasz ronggyá zuhanozza magát a negyediken, pöty, pöty, így szokták kikészíteni a fogvatartottakat. Nem zúdulhat rá egyszerre: pöty, pöty, keservesen lineáris idő, mindig minden stáción végigarszolni minden tetves nap.

Csurit magába szippantja a rítusspirál. Passzívan kellene zuhanni, nem hadakozni az örvénnyel, arca borulva kívárni a tornádóistennő elvonultát, de csapdába kerül, hadakozása része a rítusnak, kipörög agyából a megoldási kulcs, beszáll a közös transzba, egyfajta két-személyes törzsi tánc szigorúan komponált koreográfiával.

Hogy azért mégse legyen teljesen mechanikus, Csuri némi látszatszabadsággal dönthet alázatos bizonykodás és lázadás közt, sőt, akár a kettő variációja mellett is. Kívülről úgy tetszhet, ő vezeti anyja lépteit, a szimbolikus cselekmény azonban réges-rég le van ropva, Csuri már a kezdőtaktusnál földbe döngöltetik. Az első változat vicces, kicsit mint a tengerimalac tisztálkodása, mindig ugyanazokkal a mozdulatokkal: hősünk felpattan, az asztalán szanaszét heverő saláták közt kaparász, számárfüles jegyzeteket lobogtat, sötét fedelű könyvtári köteteket dugdos anyja orra alá, elhadarja lelkiismeretesen a felvételi tájékoztatót is, minél részletesebben, annál hasztalanabbul. A második változat inkább égő, nevetni sincs kedved rajta, Csuri a faterra árulkodik fejhangon, ő bezzeg bámulhatja egész nap a tévét, vele szemben bezzeg nincsenek elvárások, aztán már nyelné vissza, hiába, láncreakció, otthon, a randik ingoványától távol primán működik a gombnyomkodás: tulajdonképpen kölcsönösen nyomják egymást az összepréselődő gombok, az apád-beteg!-gomb Stipulánén egyrészt, a rengeteg fogdosástól gömbölyűre kopott lelkiismeretfurdalás-gomb fia szíve fölött másrészt.

Létezik egy harmadik, csupán szórványosan előforduló variáció, amikor Csuri egyszerűen kiszáll, bojkottot hirdet, vagyis elfordítja a kulcsot: keresnie sem kell, hetyke kísértésként mered ki a zárból, minden a helyén van, csak hozzányúlni tilos. Hiú ábránd, hogy egyetlen kulcsfordítással befalazhatod magad: amikor Csuri kiszáll, beszáll a fater, végső megoldásként bevetik a fatert, ez pedig mindennél rosszabb. Lefutnak az anyai ajtócíbálás körei, Csuri önérzete rikácsolásig hergeli magát. Néma, csontvelőborzoló csönd, idegeken pilinckázó thrillerzene, benne szól csak, zaklatott cirkálással igyekszik túldübörögni, esetenként földhöz basz pár tárgyat, világos üzenet az ellenségnek, hiába, már előre neszez benne a szegény, kisvártatva szelíd kapirgálás kapcsolódik be, Milánkám, ne keserítsd anyádat, és akkor vége, Csuri ellenállása porrá omlik.